

Apagar focs a l'hivern

La neteja de les Gavarres ha esdevingut un problema endèmic

La gent gran encara recorda les muntanyes plenes de vida. Carboners, pagesos, llenyataires i caçadors s'ocupaven de mantenir net el territori. Avui els bosquerols gairebé han desaparegut, i els nous grups que gaudeixen de la natura (ciclistes i motoristes) no s'ocupen de netejar-la. Alguns propietaris tampoc ho fan, i així es crea un trencaclosques que fa de mal resoldre.

JORDI DAUSÀ > Text

ARXIU DE LA COOPERATIVA IDÀRIA > Fotos

Les Gavarres tenen un excés de massa forestal. L'Administració neteja franges prop de carreteres i camins, però aquestes actuacions són insuficients, i els treballs que queden a mans dels propietaris particulars no són coordinats ni continus. A això cal afegir-hi que les neteges són cares, perquè el rendiment del bosc és pràcticament nul, tret de casos de suredes de bona qualitat. Ocasionalment, la Generalitat ofereix subvencions, però els tràmits són feixucs i els requeriments, difícils d'obtenir. Per empitjorar-ho, algunes empreses que s'hi dediquen fan la feina de manera barroera i deixen el bosc en condicions penoses. La manca de neteja també afecta el sector del suro, tan important en pobles com Cassà de la Selva i Palafrugell. Als llocs on el sotabosc és molt dens, les alzines són més vulnerables a corcs i plagues, i el producte en surt perjudicat, fins al punt que moltes vegades no serveix per fer-ne taps. Una neteja ha de ser una operació gairebé quirúrgica, sense necessitat d'utilitzar maquinària pesant, i feta amb operaris experimentats.

Hi ha consens a l'hora de defensar que per mantenir netes les Gavarres i evitar el temut gran foc (una catàstrofe

hipotètica que cremaria el massís de cap a cap) cal crear punts estratègics que actuïn com a tallafocs naturals. El lector pot trobar-ho obvi, però ha de tenir present que la desaparició d'aquests tallafocs ha anat lligada a l'abandonament de les masies de muntanya, i el que abans es feia de manera espontània i natural ara cal abordar-ho de manera sistemàtica i ben planificada. El bosc jove ha substituït el terreny que abans era

Per mantenir netes les Gavarres i evitar el temut gran foc (una catàstrofe hipotètica que cremaria el massís de cap a cap) cal crear punts estratègics que actuïn com a tallafocs naturals

>> Cooperatives com Idària donen feina de neteja de boscos a persones en risc d'exclusió social.

treballat, i el risc d'incendi augmenta cada any, i s'arriba a punts alarmants quan hi ha sequera. Eloi Madrià, bosquetà amb una llarga experiència, també defensa la idea de crear un espai de vegetació interrompuda, de manera semblant a com eren les Gavarres fins a mitjan segle xx: masos, camps de conreu, bosc net i marges, dibuixant un mosaic

>> *Treballadors d'Idària preparant el terreny per plantar-hi vinya.*

pràctic i esponjat. Madrià remarca que cal renegociar amb el territori, i que tan important és saber eliminar una massa vegetal com conservar-ne una altra.

Per Joan Figueres, propietari rural, el paisatge de mosaic serviria per combatre un altre dels problemes més arrelats a les Gavarres i a bona part del bosc gironí i català: el senglar. Un pagès pot perdre diverses hectàrees de conreu per culpa de la seva acció, i donat que la majoria no asseguren els camps perquè no els surt a compte, els danys encara són més acusats. Un senglar pot recórrer fins a quaranta quilòmetres per trobar menjar, i això fa que a Monells, Cruïlles, Sant Sadurní de l'Heura i Sant Pol els darrers anys n'hi hagi més que mai. La majoria de sistemes que s'han assajat per contenir-los han demostrat ser ineficaços. Els pastors elèctrics moltes vegades són destrossats pels mateixos porcs, i els aparells dissuasius (llums potents, trets...) no funcionen amb aquests animals, que aviat els perden la por. Les batudes de caçadors només són pedaços, ja que es fan a llocs concrets en moments molt determinats, i malgrat que, en certa manera, són un servei públic, són costejades únicament pels caçadors.

Segons Figueres, una manera d'aprofitar aquests talfons i alhora combatre el senglar és plantar-hi gramínies o plantes que requereixin poca cura. I per mantenir nets aquests espais es pot recórrer a una iniciativa que molts pobles, com ara Llagostera, ja han dut a terme de manera experimental: ramats de xais que s'alimentin de l'herba dels vorals. Madrià s'hi mostra en desacord, i proposa plantar vinya en aquestes rompudes de terreny. A l'incendi de l'Empordà del 2011 es va comprovar que el foc, si bé socarrima l'exterior de la vinya, no la crema. Segons el bosquetà, cap planta resoldria el

Per Joan Figueres, propietari rural, el paisatge de mosaic serviria per combatre un altre dels problemes més arrelats a les Gavarres i a bona part del bosc gironí i català: el senglar

problema dels senglars, sinó que potser fins i tot l'empitjoraria: com més menjar té un senglar a disposició, més es reproduïx, sobretot si no té un depredador natural que el destorbi.

La pregunta que segueix és qui s'hauria de fer càrrec de la creació i el manteniment regular d'aquests talfons naturals. És obvi que l'Administració ha d'intervenir-hi i participar en els estudis i la despesa, però hi ha diferents opinions sobre el paper que hi han de tenir els particulars que gaudeixen de la muntanya. Aquest és un altre dels debats més recurrents entre la gent de bosc: mentre que els caçadors paguen llicència i moltes vegades col·laboren en la neteja de la muntanya, altres grups no contribueixen de cap manera en el seu manteniment, i en ocasions fins i tot poden malmetre la feina que han fet els altres.

El problema segueix sense resolure's, malgrat que hi ha acord en la solució: els incendis, remarquen tots, no s'apaguen a l'estiu amb aigua, sinó a l'hivern amb neteja.

Jordi Dausà
és mestre i escriptor.